

عنوان مقاله:

بازی های هنری با نام واژه ها؛ تاملی در یکی از ویژگی های سبکی نظامی

محل انتشار:

دوفصنامه زبان و ادب فارسی (نشریه سابق دانشکده ادبیات دانشگاه تبریز)، دوره 72، شماره 240 (سال: 1398)

تعداد صفحات اصل مقاله: 25

نویسندگان:

زیبا قلاوندی - استادیار زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه سلمان فارسی کازرون، ایران

محسن نورپیشه قدیمی - استادیار زبان و ادبیات فارسی، واحد زاهدشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدشهر، ایران

خلاصه مقاله:

بازی های هنری با واژه ها یکی از نقاط ثقل جمال شناسی شعر نظامی است. بخش چشمگیری از این بازی های هنری در خمسه با نام شخصیت های داستانی صورت گرفته است. نظامی با چهل و یک نام واژه در مجموع حدود چهار صد بار، بازی هنری ترتیب داده است. بیشترین تعداد بازی ها با نام های شیرین، شکر، ماهان، شبذیز، گور (بهرام) و لیلی انجام شده است. ایهام تناسب، جناس تام، جناس زائد، تکرار، ایهام، جناس اشتقاق و شبه اشتقاق، جناس لاحق و جناس اختلاف در مصوت بلند (به ترتیب از بیشترین به کمترین) آرایه های ادبی ای هستند که نظامی با بهره گیری از آنها بازی هایی هنری با نام واژه ها راه انداخته است. این تحقیق که به روش تحلیل محتوا صورت گرفته است می کوشد تا ظرافت های رفتار نظامی را با نام واژه ها بررسی نماید و از این طریق، جلوه ای از هنر و توانایی های او را آشکار سازد. نظامی علاوه بر آفرینش زیبایی های شاعرانه، اهداف دیگری را نیز از بازی های هنری با نام واژه شخصیت های داستانی دنبال می کند. تقویت فضای داستانی و نقب زدن به درون شخصیت ها و جلب توجه مخاطب به رفتار آنها برخی از مقاصد است که نظامی در این هنرنمایی ها بدان ها می اندیشیده است. هر چند ظاهر امر چنین نشان می دهد که شاعر در بسیاری از موارد، آگاهانه با نام واژه ها بازی کرده است اما گاه این شگرد، چنان طبیعی و خوش افتاده است که خواننده بدون تامل مضاعف به آن پی نمی برد. بسامد بالای بازی های شاعرانه با نام واژه ها، یکی از ویژگی های برجسته سبکی را در داستان سرایی نظامی رقم زده است.

کلمات کلیدی:

عاطفه، تصویرگری، غزلیات شمس، مولوی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1206536>

